

Fundamenten van onderwijs aan jonge kinderen

Voor elk kind een sterke start

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Advies op eigen initiatief

Uitgebracht door de Raad Basisonderwijs op 7 februari 2024 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep Onderwijs jonge kind op 9 juni 2023, 8 november 2023, 20 december 2023, 16 januari 2024, 30 januari 2024 onder voorzitterschap van Anne Verhoeven.

Tussentijdse bespreking op de Raad Basisonderwijs op 6 december 2023.

Dossierbeheerder: Katrien Persoons

Inleiding

De Vlaamse Onderwijsraad ijvert voor kwaliteitsvol onderwijs aan jonge kinderen (2,5 tot 8 jaar) dat rekening houdt met hun noden en dat de emancipatorische kracht van onderwijs waarmaakt. Onderwijs aan jonge kinderen beoogt elk kind een sterke start te geven. Dat is het uitgangspunt van dit advies.

Beleidsmatig krijgen jonge kinderen steeds meer aandacht. Kwaliteitsvol onderwijs aan jonge kinderen heeft een grote impact op de sociale, fysieke en cognitieve ontwikkeling van kinderen en op hun latere schoolloopbaan. Het loont zowel voor het kind als voor de maatschappij om daarin te investeren.

De Vlor bouwt met dit advies verder op een brede kennisbasis. Om toekomstige pistes voor het onderwijs aan jonge kinderen te verkennen, ging de Vlor in dialoog met een diversiteit aan onderzoekers die specifieke expertise in onderwijs (en/of opvang) van jonge kinderen hebben. Het vertrekpunt daarbij was niet de huidige structuur van het kleuteronderwijs, maar de vraag welk onderwijs jonge kinderen nodig hebben. Dat resulteerde in het voorjaar van 2023 in de publicatie van een strategische verkenning als onderbouwd kader voor debat binnen en buiten de Vlor en toekomstig beleidswerk.¹

Uit deze strategische verkenning formuleert de raad vijf fundamenteën van het onderwijs aan jonge kinderen. Zij vormen het kader dat alle onderwijspartners in de raad delen. De Vlor ziet deze fundamenteën als de basis voor een coherent beleid over onderwijs aan jonge kinderen. Het zijn duurzame toetsstenen voor toekomstige beleidsvoorstellen en de gezamenlijke uitbouw van onderwijs aan jonge kinderen.

De fundamenteën voor onderwijs aan jonge kinderen belichten de specificiteit van onderwijs aan jonge kinderen, als integraal deel van het basisonderwijs. Ze vloeien voort uit de 'krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs', die de raad eerder formuleerde.² Die vormen de bredere context van dit advies.

1 Onderwijs aan jonge kinderen verzekert een brede toegang

Onderwijs aan jonge kinderen is zonder drempels toegankelijk voor elk kind. Het erkent de eigenheid van het ontwikkel- en leerproces van jonge kinderen, dat continu is maar ook grillig verloopt. Het biedt tijd en ruimte om met verschillen in tempo en beginsituatie van kinderen rekening te houden en combineert dit voor alle kinderen met maximale ambitie. Het hanteert diversiteit als realiteit en als kracht.³

---

¹ De strategische verkenning brengt belangrijke uitdagingen voor onderwijs aan jonge kinderen samen en bevat voorstellen voor een vernieuwde visie en praktijk, gebaseerd op ervaringen uit het werkveld, kennis, inzichten en analyses van bestaand onderzoek. Zie: Vlor (2023). *De toekomst van het onderwijs aan jonge kinderen. Een strategische verkenning*. Politeia: Leuven.

² Vlor, Raad Basisonderwijs. [Advies over de krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs](#), 16 september 2015.

³ Diversiteit' definieert de Vlor breed. Het gaat over alle mogelijke verschillen, zoals gender, thuistaal, migratieachtergrond, sociale achtergrond, religie, enzovoort.

2 Onderwijs aan jonge kinderen integreert leren, zorgen en spelen

Jonge kinderen hebben nood aan continuïteit en een coherente opbouw van (leer)ervaringen. Onderwijs aan jonge kinderen stelt een holistische benadering van kinderen voorop. Leren, zorgen en spelen zijn intrinsiek verbonden en vormen een geïntegreerd geheel. Onderwijs aan jonge kinderen maakt werk van rijke weldoordachte inhouden, kwaliteitsvolle interacties en een zorgzame speelleeromgeving. Dit vraagt van schoolteams een onderzoekende houding en een brede blik op het kind.⁴

3 Onderwijs aan jonge kinderen bevat warme en zachte overgangen

Onderwijs aan jonge kinderen heeft aandacht voor warme en zachte transitie om jonge kinderen zo goed mogelijk te ondersteunen bij veranderingen in hun dagelijks leven: bij de overgang van de thuiscontext of de kinderopvang van baby's en peuters naar school, tijdens de (school)dag en bij de overgang naar het lager onderwijs.

De transitieperiode van thuis of kinderopvang van baby's en peuters naar onderwijs is voor jonge kinderen een heel leerrijke periode als dit zorgzaam en spelenderwijs wordt aangepakt in nauw contact met de ouders. Vanuit het perspectief van jonge kinderen vormen de middagpauze, speeltijden en de buitenschoolse opvang een wezenlijk onderdeel van hun (school)dag.⁵ Het samenwerken met partners buiten onderwijs op basis van transparante afspraken biedt organisatorische en pedagogische kansen om jonge kinderen bij deze transitie zo goed mogelijk te ondersteunen en beter aan te sluiten op de behoeften van jonge kinderen en hun ouders.

4 Onderwijs aan jonge kinderen biedt een krachtige taalleeromgeving

Jonge kinderen zijn zeer ontvankelijk voor het leren van taal. Het bevorderen van de taalontwikkeling Nederlands is een cruciale opdracht voor onderwijs aan jonge kinderen. Door middel van ondersteunende en uitdagende interacties, doorheen het geheel van leren, zorgen en spelen, verwerven jonge kinderen vaardigheden in taal en breiden ze hun woordenschat uit.

5 Onderwijs aan jonge kinderen zet wederkerig partnerschap tussen school en ouders centraal

Om het leer- en ontwikkelingsproces van elk jong kind maximaal te ondersteunen vanuit een holistische kijk op dat kind, is een sterk partnerschap tussen school en ouders nodig. De relatie

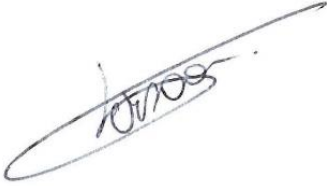
---

⁴ Een onderzoekende houding bestaat onder meer uit nieuwsgierigheid, een open houding, kritisch zijn, willen begrijpen en bereid zijn tot perspectiefwisseling.

⁵ Met buitenschoolse opvang wordt de opvang voor schoolgaande kinderen bedoeld: de kleuteropvang en de opvang lager onderwijs.

tussen ouders en de school begint van bij de inschrijving en loopt continu verder over de verschillende schooljaren. De school neemt hierin een trekkersrol op.

Wederkerigheid staat centraal: het partnerschap krijgt vorm vanuit onderlinge verbinding en wederzijds vertrouwen waarbij de noden, vragen en verwachtingen van zowel de school als van de ouder een plek krijgen.

Katrien Persoons
secretaris Raad Basisonderwijs

Anne Verhoeven
voorzitter Raad Basisonderwijs